

Oman äidinkielen opetuksen käynnistäminen perusopetuksessa lukuvuonna 2026–2027

Sivistyslautakunta 26.03.2026
328/12.00.01.00/2026

Suomen perustuslaki (731/1999), 17 § turvaa jokaiselle Suomessa asuvalle oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tämä muodostaa oman äidinkielen opetuksen perusoikeudellisen perustan, mutta ei suoraan velvoita kuntaa järjestämään opetusta. Perusopetuslain mukaan muu oppilaan äidinkieli voidaan järjestää perusopetusta täydentävänä opetuksena.

Nurmijärven kunnassa monikulttuuristen oppilaiden määrä on ollut kasvussa viime vuosina. Äidinkielenä muu kuin suomi tai ruotsi on 8,6 %:lla oppilaista. Kieliryhmistä viro on selkeästi suurin kieliryhmä ja muita ovat mm. venäjä, arabia, englanti, ukraina ja kurdi.

Vieraskielisten oppilaiden huoltajilta on tullut toivetta oman äidinkielen opetuksen aloittamisesta. Oman äidinkielen opetus on tarkoitettu oppilaille, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi tai ruotsi. Oma äidinkieli yhdessä suomen tai ruotsin opiskelun kanssa edistää aktiivista monikielisyyttä ja auttaa oppilasta kehittymään taitavaksi ja monipuoliseksi kielenkäyttäjäksi.

Oman äidinkielen opetuksen yhteys lukutaidon kehittymiseen

Tutkimuksissa on toistuvasti osoitettu, että vahva oma äidinkieli rakentaa perustan muiden kielten oppimiselle ja monilukutaidolle.

- Opetushallituksen mukaan oman äidinkielen ylläpitäminen ja kehittäminen tukevat myös suomen tai ruotsin kielen oppimista, vahvistavat sanaston omaksumista ja auttavat käsitteiden ymmärtämisessä eri oppiaineissa.
- Kieliverkoston artikkelin mukaan oma äidinkieli on keskeinen identiteetin ja osallisuuden kieli, joka tukee kognitiivista kehitystä, ajattelun taitoja ja oppimista myös koulun valtakielillä.
- Monikielisyyttä ja äidinkieliopetusta tarkastelevat tutkimukset korostavat, että oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaiden mahdollisuuksia siirtyä sujuvasti kielestä toiseen, mikä edistää yleisiä luku- ja oppimisvalmiuksia.

Lisäksi kansainvälinen tutkimus (mm. UNESCO) osoittaa, että äidinkieleen perustuva opetus parantaa itsevarmuutta, luetun ymmärtämistä ja oppimiseen kiinnittymistä.

Opetuksen tavoitteet ja pedagoginen merkitys

Oman äidinkielen opetuksen keskeiset tavoitteet perustuvat Opetushallituksen linjauksiin:

- Suullisen ja kirjallisen taidon kehittäminen
- Valmiuksien vahvistaminen toimia monikielisissä ympäristöissä
- Kulttuurisen identiteetin, osallisuuden ja vuorovaikutustaitojen tukeminen
- Oppimisvalmiuksien ja yleisen koulumenestyksen edistäminen
- Kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen

Nämä tavoitteet ovat linjassa valtakunnallisten opetussuunnitelmaperusteiden kanssa, joissa monikielisyyden ja oman kielen opetus nähdään *”rikkautena ja voimavarana”* oppilaiden oppimiselle.

Opetuksen järjestäminen Nurmijärvellä

Nurmijärven kuntarakenne ja hajanainen palveluverkko tuo haasteita oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen, koska ryhmät järjestetään keskitetysti vain osalla kouluista. Haasteen tuo tunneille siirtyminen ja aikatauluttaminen useamman koulun kesken. Kustannusten osalta järjestämisestä tulee henkilöstö- ja oppimateriaalikustannuksia, mutta ei kuljetuskustannuksia.

Henkilöstökustannusten osalta kustannus on n. 5000 €/vuosi/opetusryhmä, kun opetuksen määrä on 2 tuntia viikossa. Tähän toimintaan voidaan hakea valtionavustusta, jota Opetushallitus myöntää vieraskielisten, saamen- ja romanikielisten oppilaiden oman äidinkielen opetukseen. Avustus kattaa yleensä enintään 86 % kuluista (25 €/oppitunti). Tuki on tarkoitettu ryhmille, joissa on vähintään neljä oppilasta.

Opetusta esitetään järjestettävän seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Ryhmä perustetaan, jos ilmoittautuneita on vähintään 8 oppilasta.
- Opetusta annetaan 2 tuntia viikossa, pääsääntöisesti koulupäivän jälkeen klo 14–18.
- Opetusta ei välttämättä järjestetä oppilaan omalla koululla, ja kunta ei järjestä kuljetuksia.
- Opetus on vapaaehtoista, mutta tukee oppilaan hyvinvointia, oppimisvalmiuksia ja kielellistä kehitystä.
- Ilmoittautuminen tehdään Wilmassa määräaikaan mennessä, minkä jälkeen arvioidaan toteutuvat ryhmät.

Opetuksen käynnistäminen toteutetaan vaiheittain:

1. Ilmoittautumisen kerääminen huoltajilta.
2. Oppilasmäärien arviointi ja ryhmien muodostaminen.
3. Opettajien rekrytointi ja opetuspisteiden määrittely.
4. Opetuksen käynnistäminen lukuvuoden alussa, mikäli ryhmäperusteet täyttyvät.

Perustelut oman äidinkielen opetuksen aloittamiseen

Päätös tukee kunnan strategista tavoitetta *“Vahvistamme lasten ja nuorten lukutaitoa”*, sillä tutkimusten ja opetushallinnollisten linjausten mukaan vahva oman äidinkielen taito edistää oppilaiden kokonaisvaltaista kielellistä kehitystä sekä vahvistaa luku- ja kirjoitustaitoa.

Oman äidinkielen opetuksen aloittamisella tuetaan myös monikulttuuristen perheiden asumista Nurmijärvellä ja tämä voi lisätä työvoiman saatavuutta alueella.

Tutkimusten mukaan oman äidinkielen opettajat ovat keskeisiä toimijoita kulttuurisesti ja kielellisesti vastuullisessa koulussa, ja heidän työnsä tukee oppilaiden kotoutumista, identiteettiä ja kokemusta kuulumisesta kouluyhteisöön. Oman äidinkielen opetuksen käynnistäminen vahvistaa siis koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja vastaa kasvavaan tarpeeseen tukea monikielisiä oppilaita Nurmijärvellä.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala esittää oppilaiden oman äidinkielen opetuksen aloittamista perusopetuksessa lukuvuodesta 2026–2027 alkaen.

Kunnan hallintosäännön mukaan sivistyslautakunta vastaa esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestämisestä.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Esitys

Sivistyslautakunta päättää käynnistää oman äidinkielen opetuksen Nurmijärven kunnan perusopetuksessa lukuvuodesta 2026–2027 alkaen esitettyjen periaatteiden ja prosessin mukaisesti.

Valmistelija

Opetuspäällikkö Markus Torvinen, puh. 040 317 2401

Päätös